

PSYCHE
FABULA APULEII.

QUAM

VENIA AMPL. FACULT. PHILOS. ABOËNSIS

P. P.

JOH. GABR. LINSÉN

Phil. Mag. Litterat. Rom. Adjunctus,

&

ALEXANDER VON NORDTMANN

Viburgensis.

P. IV.

In Audit. Philos. die VI Novembr. MDCCCXXII.

h. p. m. s.

ABOÆ, excudebant J. C. Frenckell & Fil.

Thesium Continuatio.

XIV.

Metrum in primis ideo est necessarium, quo singula pars poëmatis specie induatur poëtica: quæ & in toto sine versu inest, minimeque ullo versuum artificio eidem potest adtribui.

XV.

Fabulis, quas Romanenses (*Romaner*) vocant, hoc est præcipuum, quod vitæ humanæ tenui magnificentiaque destitutæ splendorem circumdant poëticum, atque sic augustiorem ipsam exhibeant.

XVI.

Tenet idcirco ejusmodi fabula medium quoddam inter poësin & orationem solutam; atque sic omnino in illa una, ut effatur Johannes Paulus (*Richter*), prosa illa poëtica est licita.

XVII.

Neque male quidam scriptorum, ut inclytus Fredricus de la Motte Fouqué, in hocce genere litterarum orationem adhibuit pedestrem cum versibus mixtam.

XVIII.

Quandoquidem per se vita viguit magnifica & augusta apud antiqui ævi gentes, nihil erat tunc loci istis fabulis, Morum integritate læsa demum apparuerunt.

noxiae stimulis agitata, reconcinnato mendacio fallens maritum, quasi de morte parentum aliquid comperisset, statim navem ascendit, & ad illum scopulum protinus pergit; &, quamvis alio vento flante, caeca spe tamen inhians: Accipe me, dicens, dignam te conjugem; & tu, Zephyre, suscipe dominam: saltu se maximo praecipitem dedit. Nec tamen ad illum locum, vel saltem mortua, pervenire potuit. Nam per saxa cautium membris jactatis atque dissipatis, &, perinde ut merebatur, laceratis visceribus suis, alitibus bestiisque obvium ferens pabulum, interiit. Nec vindictae sequentis poena tardavit. Nam Psyche errabundo rursus gradu pervenit ad civitatem aliam, in qua pari modo soror morabatur alia. Nec secius & ipsa fallacie germanitatis inducta, & in sororis sceleratas nuptias aemula, festinavit ad scopulum: inque simile mortis exitium cecidit.

Interim dum Psyche quaestioni Cupidinis intenta populos circuibat, ille vulnere lucernae dolens, in ipso thalamo matris jacens, ingemebat. Tunc avis peralba illa Gavia, quae super fluctus marinos pinnis natat, demergit sese propere ad Oceani profundum gremium. Ibi commodum Venerem lavantem natantemque assistens, indicat adustum filium ejus gravi vulneris dolore moerentem, dubium salutis jacere: jamque per cunctorum ora populorum rumoribus convitiisque variis omnem Veneris familiam male audire, quod ille quidem montano scortatu, tu vero marino natatu secesseritis: at per hoc non voluptas ulla, non gratia, non

lepos, sed incomta, & agrestia, & horrida cuncta sint, non nuptiæ conjugales, non amicitiae sociales, non liberum caritates; sed enormis illuvies & squalentium foederum insvave fastidium. Sic illa verbosa & satis curiosa avis, in auribus Veneris filii lacerans existimationem, gannicbat.

At Venus irata solidum exclamat reponte: Ergo jam ille bonus filius meus habet amicam aliquam? Pro-me, agedum, quæ sola mihi servis amanter, nomen ejus, quæ ingenuum & investem sollicitavit, sive illa de Nympharum populo, seu de Horarum numero, seu de Musarum choro, vel de mearum Gratiarum ministerio. Nec loquax illa conticuit avis, sed: Nescio, inquit, domina: puellam (si probe memini Psyches nomine dicitur) efflictim cupere. Tunc indignata Venus exclamavit: Vel maxime Psychem illam, meæ formæ succubam, mei nominis æmulam, vere diligit. Nimirum, illud incrementum leuam me putavit, cujus monstratu puellam illam cognosceret. Hic quiritans properiter emergit e mari, suumque protinus aureum thalamum petiit: &, reperto, sicut audierat, ægroto puero, jam inde a foribus quam maxime boans: Honestam, inquit, hæc & natalibus nostris bonæque tuæ frugi congruentia? Ut primum quidem tuæ parentis, immo dominæ præcepta calcares, nec sordidis amoribus inimicam meam cruciaries; verum etiam hoc ætatis puer, tuis licentiosis & immaturis jungeres amplexibus: ut ego nurum scilicet tolerarem inimicam. Sed utique præsumis, nugo & corruptor & inamabilis, te solum ge-

nerosum, nec me jam per ætatem posse concipere. Velim ergo scias, multo te meliorem filium alium genituram: immo, ut contumeliam magis sentias, aliquem de meis adoptaturam vernulis, eique donaturam istas pinnas, & flammam, & arcum, & ipsas sagittas, & omnem meam suppellectilem, quam tibi non ad hos usus dederam. Nec enim de patris tui bonis ad instructionem istam quidquam concessum est. Sed male prima tua pueritia instructus es, & acutas manus habes, & majores tuos irreverenter pulsasti toties, & ipsam matrem tuam, me, inquam, ipsam parricida denudas quotidie: & percussisti sæpius, & quasi viduam utique contemnis, nec vitricum tuum, fortissimum illum bellatorem metuis. Quidni! cui sæpius, in angorem mei pellicatus, puellas propinare consvesti. Sed faxo te lusus hujus poeniteat, & sentias acidas & amaras nuptias istas. Sed nunc irrisui habita quid agam? quo me conferam? quibus modis stellionem istum cohibeam? Petamne auxilium ab inimica mea, Sobrietate, quam propter hujus ipsius luxuriam offendi sæpius? aut rusticæ squallentisque feminæ colloquium prorsus adhibendum est? Inhorresco: nec tamen vindictæ solatium unde unde spernendum est. Illa mihi prorsus adhibenda est nec ulla alia: quæ castiget asperrime nugonem istum, pharetram expilet, & sagittas dearmet, arcum enodet, tædam deflammet; immo & ipsum corpus ejus acrioribus remediis coerceat. Tunc iniuriæ meæ litatum crediderim, cum ejus comas, quas istis manibus meis subinde aureo nitore perstrinxi, deraserim: pinnas, quas meo gremio nectarei fontis infeci, prætotonderim. Sic ef-

fata, foras sese prorupit infesta & stomachata biles Venereas.

Sed eam protinus Ceres & Juno comitantur: visamque vultu tumido quæsiwere, cur truci supercilio tantam venustatem micantium oculorum coerceret? At illa: Opportune, inquit, ardenti prorsus isti meo peccatori violentiam scilicet perpetrare venitis. Sed totis oro vestris viribus Psychem illam fugitavam, volaticam, mihi requirite. Nec enim vos utique domus meæ famosa fabula, & non dicendi filii mei facta latuerint. Tunc illæ gnaræ, quæ gesta sunt, palpare Veneris iram sævientem sic adortæ: Quid tale, domina, deliquit tuus filius, ut animo pervicaci voluptates illius impugnes, & quam diligit, tu quoque perdere gestias? Quod autem, oramus, isti crimen, si puellæ lepidæ libenter arrisit? An ignoras, eum masculum & juvenem esse, vel certe jam quot sit annorum oblita es? An quod ætatem portat bellule, puer tibi semper videtur? Mater autem tu, & præterea cordata mulier, filii tui lusus semper explorabis curiose, & in eo luxuriam culpabis, & amores revinces, & tuas artes tuasque delicias in formoso filio reprehendes? Quis autem te deum, quis hominum patietur, passim cupidines populis disseminantem, cum tuæ domus amores amare coerceas, & vitiorum muliebrium publicam præcludas officinam? Sic illæ, metu sagittarum, patrocínio gratioso Cupidini quamvis absenti blandiebantur. Sed Venus indignata ridicule tractari suas injurias, præversis illis, alte rursus concito gradu, petago viam capessit.

Interea Psyche variis jactabatur discursibus, dies noctesque mariti investigationibus inquieta, animo tanto cupidior: & iratum licet, si non uxoriis blanditiis lenire, certe servilibus precibus propitiare. Et prospecto templo quodam in ardui montis vertice: Unde autem, inquit, scio, an istic meus degat dominus? Et illico dirigit citatum gradum: quem defectum prorsus assiduus laboribus spes incitabat & votum. Jamque gnaviter emensis celsioribus jugis, pulvinaribus sese proximam intulit. Videt spicas frumentarias in acervo, & alias flexiles in corona: & spicas ordeï videt. Erant & falces, & operæ messoriaræ mundus omnis; sed cuncta passim jacentia, & incuria confusa, & ut solet, æstu laborantium manibus projecta. Hæc singula Psyche curiose dividit, & discretim remota rite componit: rata scilicet, nullius fana & ceremonias negligere se debere, sed omnium benevolam misericordiam corrogare.

Hæc eam sollicite seduloque curantem Ceres alma deprehendit, & longum exclamat protinus: Ah, Psyche miseranda! totum per orbem Venus anxia disquisitione tuum vestigium furens animi requirit, teque ad extremum supplicium expetit, & totis numinis sui viribus ultionem flagitat. Tu vero rerum mearum tutelam nunc geris, & aliud quidquam cogitas nisi de tua salute? Tunc Psyche pedes ejus advoluta, & uberi fletu rigans deæ vestigia, humumque verrens crinibus suis, multijugis precibus editis veniam postulabat. Per ego te frugiferam tuam dextram istam deprecor, per lætificas messium ceremonias, per tacita sacra cistarum, &

per famulorum tuorum draconum pinnata curricula, & glebæ Siculæ sulcamina, & currum rapacem, & illuminarum Proserpinæ nuptiarum demeacula, & luminosarum filiae inventionum remeacula, & cetera quæ silentio agit Eleusis, Atticæ sacrarium, miserandæ Psyches animæ, supplicis tuæ, subsiste. Inter istam spicarum congeriem patere vel pauculos dies delitescam, quoad deæ tantæ sæviens ira spatio temporis mitigetur, vel certe meæ vires, diutino labore fessæ, quietis intervallo leniantur.

Suscipit Ceres: Tuis quidem lacrymosis precibus & commoveor, & opitulari cupio; sed cognatæ meæ, cum qua etiam fœdus amicitiae colo, bonæ præterea feminæ, malam gratiam subire nequeo. Decede itaque istis ædibus protinus, &, quod a me retenta custoditaque non fueris, optimi consule. Contra spem suam repulsa Psyche, & afflicta duplici mœstitia, iter retrorsum porrigens, inter subsitæ convallis sublucidum lucum prospicit fanum solerti fabrica structum: nec ullam vel dubiam spei melioris viam volens omittere, sed adire cujuscunque dei veniam, sacratis foribus proximat. Videt dona pretiosa & lacinias auro litteratas, ramis arborum postibus suffixas: quæ cum gratia facti nomen deæ, cui fuerant dicata, testabantur. Tunc genu nixa, & manibus aram tepentem amplexa, de-ter-sis ante lacrimis, sic adprecatur:

Magni Jovis germana & conjuga, sive tu Sami, quæ querulo partu vagituque & alimonia tua gloriatur, te-

nes vetusta delubra, sive celsæ Carthaginis, quæ te virginem vectura leonis cœlo comneantem percolit, beatas sedes frequentas, sive prope ripas Inachi, qui te jam nuptam Tonantis & reginam dearum memorat, inclytis Argivorum præsides mœnibus, quam cunctus oriens Zygiam veneratur, & omnis occidens Lucinam appellat: sis meis extremis casibus Juno Sospita, meque in tantis exantlatis laboribus defessam imminentis periculi metu libera, Quod sciam, soles prægnantibus periclitantibus ultro subvenire.

Ad istum modum supplicanti statim sese Juno cum totius sui nominis augusta dignitate præsentat, & protinus: Quam vellem, inquit, Psyche, nutum meum tuis precibus accommodare! Sed contra voluntatem Veneris, nurus meæ, quam filiæ semper dilexi loco, præstare me pudor non sinit. Tum etiam legibus, quæ servos alienos profugos invitis dominis vetant suscipi, prohibeor. Isto quoque fortunæ naufragio Psyche perterrita, nec indipisci jam maritum volatilem quiens, tota spe salutis deposita, sic ipsa suas cogitationes consuluit: Jam quæ possunt alia meis ærumnis tentari vel adhiberi subsidia, cui nec dearum quidem quamquam volentium potuerunt prodesse suffragia? Quorsum itaque, tantis laqueis inclusa, vestigium porrigam, quibusque tectis vel etiam tenebris abscondita, magnæ Veneris inevitabiles oculos tandem effugiam? Quin igitur masculum sumis animum, & cassæ speculæ renuntias fortiter, & ultroneam te dominæ tuæ reddis, & vel sera modestia sævientes impetus ejus mitigas?

Qui scis, an etiam, quem tu quæritas, illic in domo matris reperiās? Sic ad dubium obsequium, immo ad certum exitium præparata, principium futuræ secum meditabatur obsecrationis.

At Venus terrenis remediis inquisitionis abnuens, cœlum petit. Jubet construi currum, quem ei Vulcanus subtili fabrica studiose poliverat, & ante thalami rudimentum nuptiale munus obtulerat, limæ tenuantis detrimento conspicuum, & ipsius auri damno pretiosum. De multis, quæ circa cubiculum dominæ stabulant, procedunt quatuor candidæ columbæ, & hilares incessibus picta colla torquentes, jugum gemmeum subeunt; susceptaque domina lætæ subvolant. Currum deæ prosequentes gannitu constrepenti lascivunt passerēs; & ceteræ, quæ dulce cantitant, aves melleis modulis suave resonantes, adventum deæ prænuntiant. Cedunt nubes, & cœlum filiæ panditur, & summus æther cum gaudio suscipit deam. Nec obvias aquilas, vel accipitres rapaces pertimescit magnæ Veneris familia. Tunc se protinus ad regias Jovis arces dirigit, & petitu superbo Mercurii, dei vocalis, operæ necessariam usuram postulat. Nec renuit Jovis cœrulum supercilium.

Tunc ovans illico, comitante etiam Mercurio, Venus cœlo debeat, eique sollicite serit verba: Frater Arcas, scis nempe sororem tuam Veuerem sine Mercurii præsentia nil umquam fecisse: nec te præterit utique,